

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน: การสังเคราะห์งานวิจัยจากฐานข้อมูล Scopus (ค.ศ. 2010–2025) Out of School English Learning: A Research Synthesis from the Scopus Database (2010–2025)

ศาสตรา มาพร* ประภากร พาบ่อ และชิตชนก มีนาสันติรักษ์
*Sattra Maporn, Praphakorn Phapor And Chidchanok Meenasantirak

¹คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประเทศไทย
Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

*Correspondences, e-mail: sattra.m21@gmail.com

Received 14/04/2026 | Revised 14/05/2026 | Accepted 18/05/2026

บทความปริทัศน์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน (out of school language learning) จากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี ค.ศ. 2010–2025 โดยมุ่งวิเคราะห์รูปแบบของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษา และบทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์ การวิจัยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Review) ตามแนวทาง PRISMA โดยคัดเลือกบทความจำนวน 11 เรื่องมาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกห้องเรียนที่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล เช่น การดูสื่อภาพและเสียง การใช้โซเชียลมีเดีย การเล่นเกม และการอ่านออนไลน์ โดยกิจกรรมที่มีลักษณะโต้ตอบและการใช้ภาษา (interactive และ productive) มีแนวโน้มส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษามากกว่า นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมมีผลเชิงบวกอย่างชัดเจนต่อการพัฒนาคำศัพท์ ขณะที่ผลต่อทักษะอื่นยังมีความไม่สม่ำเสมอในแต่ละงานวิจัย นอกจากนี้ ปัจจัยด้านอารมณ์ เช่น แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเพลิดเพลิน มีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแปรของผลลัพธ์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่มีอยู่ยังมีข้อจำกัดด้านระเบียบวิธี วิจัยโดยเฉพาะการใช้ข้อมูลในการศึกษาเป็นเฉพาะช่วงเวลา ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นการศึกษาระยะยาวและพัฒนาเครื่องมือวัดที่มีความแม่นยำมากขึ้นเพื่ออธิบายผลกระทบของกิจกรรมได้ดีขึ้น

คำสำคัญ: การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน; การพัฒนาคำศัพท์; ความสามารถทางภาษา;
ปัจจัยด้านอารมณ์; ฐานข้อมูล Scopus ค.ศ. 2010-2025

Abstract

This study aims to synthesize research on out of school language learning from the Scopus database between 2010 and 2025 to examine patterns of out-of-school English exposure, its effects on language learning outcomes, and the role of affective factors. A systematic literature review following PRISMA guidelines was conducted, resulting in 11

selected studies for analysis. The findings reveal that learners engage in various activities, particularly digital-based practices such as audiovisual media consumption, social media interaction, gaming, and online reading. Among these, interactive and productive activities appear to have stronger associations with language development than passive exposure. The results consistently indicate that activities have a significant positive effect on vocabulary acquisition, while their impact on other language skills, such as listening and overall proficiency, remains less consistent across studies. Furthermore, affective factors, including motivation, self-efficacy, and enjoyment, play a crucial mediating role in the relationship between out-of-school language activities and language learning outcomes. However, the findings also highlight several methodological limitations in existing research, particularly the reliance on self-reported data and cross-sectional designs. Finally, this study emphasizes the importance of considering both the quantity and quality of engagement in activities and calls for more longitudinal and experimental research to better understand its impact on second language acquisition.

Keywords: Out-of-school language learning; Vocabulary development; Language proficiency; Affective factors; Scopus database 2010-2025

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญจากการเรียนรู้ที่จำกัดอยู่ภายในห้องเรียน สู่การเรียนรู้ที่ในบริบทนอกห้องเรียน (out-of-school learning) โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงภาษาอังกฤษผ่านสื่อออนไลน์ แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เกม และสื่อบันเทิงต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางไปต่างประเทศเพื่อสัมผัสกับภาษาอังกฤษโดยตรง กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะภาษา ปีเตอร์และคณะ (Peters et al., 2019) งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางภาษา โดยเฉพาะด้านคำศัพท์ซึ่งเป็นพื้นฐานของทักษะภาษาอื่น ๆ เช่น การฟัง การอ่าน และการสื่อสาร ปีวี-เมฌและปีเตอร์ (Puimège & Peters, 2019) การสัมผัสภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การดูวิดีโอ ฟังเพลง หรือใช้สื่อออนไลน์ ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบไม่ตั้งใจ (incidental learning) ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่ผ่านการสอนโดยตรง แต่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาภาษาในระยะยาว (Wolanin, 2025) อีกทั้งยังพบว่าปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพศ และภูมิหลังทางภาษา มีผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน แม้จะไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถทางภาษาตามที่ทริบูชินีนา แอนด์ มะไค ได้ศึกษาไว้ (Tribushinina & Mackaaij, 2023 ; Peters et al., 2019)

จากความสำคัญดังกล่าว บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนจากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี ค.ศ. 2010–2025 โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์แนวโน้ม รูปแบบกิจกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพล และช่องว่างของงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงองค์รวมและเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน โดยใช้คำสำคัญ out-of-school language learning จากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี ค.ศ. 2010–2025 โดยมุ่งวิเคราะห์ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้ ผลกระทบต่อทักษะภาษา และบทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจอย่างเป็นระบบ

การทบทวนวรรณกรรม

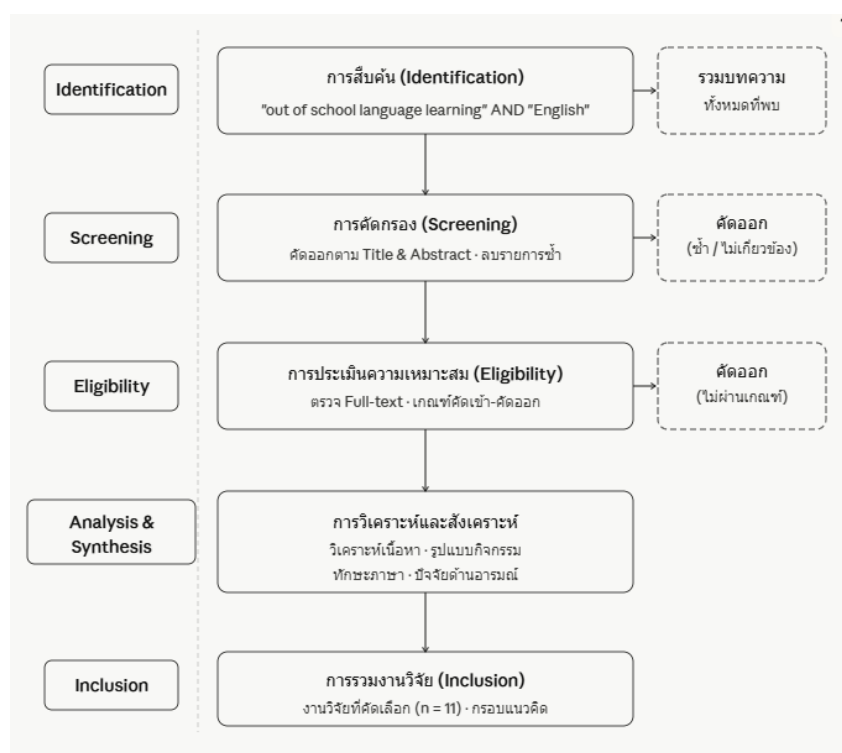
การเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงภาษาอังกฤษผ่านสื่อดิจิทัลและกิจกรรมในชีวิตประจำวัน งานทบทวนวรรณกรรมหลายชิ้นได้พยายามสังเคราะห์บทบาทของกิจกรรมต่อการพัฒนาทักษะภาษา โดย ปวีรรต อิมสะอาด (2568) (Imsa-ard, 2025) ได้ทบทวนทั้งงานวิจัยเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ พบว่า กิจกรรมทางภาษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคำศัพท์และปัจจัยด้านอารมณ์ เช่น แรงจูงใจและความมั่นใจของผู้เรียน โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่มีโอกาสในการใช้ภาษาเพียงแคในห้องเรียน โดยมีงานวิจัยบางชิ้นที่ได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมในบริบทที่แตกต่างกันเช่นงานวิจัยของซานโตซาและตันตริ (Santosa & Tantri, 2024) ได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบตามแนว PRISMA และพบว่ากิจกรรมได้ส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนภาษาในหลายมิติ และสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านบริบททางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม งานดังกล่าวยังจำกัดอยู่ในบริบทเฉพาะประเทศ และขาดการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในระดับนานาชาติ หลิว และคณะ (Liu et al., 2025) ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเชิงประจักษ์ในช่วงปี 2014–2024 เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านสื่อดิจิทัลนอกห้องเรียน (IDLE) ในบริบทประเทศแถบเอเชีย โดยพบว่าการเรียนรู้ในรูปแบบนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยพัฒนาทั้งทักษะทางภาษา เพิ่มแรงจูงใจ และความมั่นใจให้กับผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการบูรณาการ IDLE เข้ากับการเรียนการสอนยังขึ้นอยู่กับทัศนคติและความพร้อมทางดิจิทัลของครูที่ต้องเผชิญกับแรงกดดันจากระบบการศึกษาที่เน้นการสอบ นอกจากนี้ งานวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลที่ส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน จึงเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาและผู้กำหนดนโยบายร่วมกันสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรและการพัฒนาทักษะครูเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในโลกยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ไลและจู (Lai and Zhu, 2015) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับความหลากหลายของกิจกรรมที่ช่วยเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปจากการเรียนในห้องเรียน โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมที่เน้นความหมาย (meaning-focused) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ซึ่งส่งผลบวกโดยตรงต่อผลการเรียน ความมั่นใจ และความสนุกในการเรียนรู้ โดยมีพ่อแม่และครูเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและหล่อหลอมลักษณะการเรียนรู้ กัวและลี (Guo & Lee, 2023) ทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบไม่เป็นทางการในโลกดิจิทัล (IDLE) โดยวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีระบบนิเวศ (Ecological Systems Theory) จากงานวิจัยจำนวน 103 ฉบับ ในช่วงปี 2010–2021 ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยระดับบุคคล เช่น แรงจูงใจและความสนใจส่วนตัว ถูกนำมาถ่วงถึงมากที่สุด ขณะที่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่กว้างขึ้นอย่างระดับจุลภาค เช่น ครอบครัว, เพื่อน, ครู และระดับมหภาคเช่นวัฒนธรรม, โลกาภิวัตน์ รวมถึงกาลเวลา (ประสบการณ์ในอดีต, สถานการณ์โควิด-19) ยังมีการศึกษาน้อยกว่า งานวิจัยจึงสรุปว่าการทำ

ความเข้าใจความเชื่อมโยงของระบบต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยและการทบทวนวรรณกรรมที่มีอยู่ยังมีข้อจำกัด งานส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นบริบทเฉพาะภูมิภาคหรือประเทศ ทำให้ขาดการสังเคราะห์ภาพรวมในระดับสากล โดยเฉพาะจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เช่น Scopus ประการที่สอง งานวิจัยยังขาดการบูรณาการตัวแปรสำคัญเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เช่น ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์ทางภาษา และปัจจัยด้านอารมณ์ ซึ่งมักถูกศึกษาแยกส่วนมากกว่าจะเชื่อมโยงในกรอบแนวคิดเดียวกัน การศึกษานี้จึงมีความจำเป็นในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยมุ่งสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนจากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี ค.ศ. 2010–2025 ผ่านกระบวนการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (PRISMA) เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงองค์รวมเกี่ยวกับ (1) ประเภทของกิจกรรม (2) ผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะภาษา และ (3) บทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจ การศึกษานี้คาดว่าจะช่วยพัฒนากฎกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และให้ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ Systematic Literature Review โดยอาศัยแนวทางของ PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลในการคัดเลือก วิเคราะห์ และรายงานงานวิจัยอย่างเป็นระบบ PRISMA ช่วยให้กระบวนการทบทวนวรรณกรรมมีความโปร่งใสตรวจสอบได้และลดอคติ ในการคัดเลือกงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทบทวนวรรณกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลเริ่มจากการกำหนดแหล่งข้อมูล โดยเลือกใช้ฐานข้อมูล Scopus เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลวิชาการระดับนานาชาติที่ครอบคลุมงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์และการศึกษาอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ยังใช้ Google Scholar เพื่อช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล (cross-checking) ทั้งนี้ กำหนดช่วงเวลาของบทความที่ศึกษาอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 2010–2025 เพื่อให้ครอบคลุมแนวโน้มงานวิจัยร่วมสมัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน

ขั้นตอนการสืบค้นข้อมูล

ผู้วิจัยใช้คำค้น (keywords) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหลักของการวิจัย ได้แก่ “extramural English,” “out-of-school exposure,” “informal language learning,” “EFL,” และ “language proficiency” โดยใช้ตัวดำเนินการเชิงตรรกะ “AND” และ “OR” เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการค้นหา ผลการสืบค้นเบื้องต้นได้บทความจำนวนทั้งหมด 34 รายการ จากนั้นดำเนินการคัดกรองข้อมูลตามขั้นตอนของ PRISMA โดยเริ่มจากการลบข้อมูลซ้ำ (duplicate removal) และการพิจารณาชื่อเรื่องและบทคัดย่อ (title and abstract screening) เพื่อคัดเลือกเฉพาะบทความที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ส่งผลให้เหลือบทความจำนวน 11 รายการ หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้อ่านบทความฉบับเต็ม (full-text review) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด เกณฑ์การคัดเลือก (inclusion criteria) ได้แก่ (1) เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน (out-of-school exposure) (2) ศึกษาผลลัพธ์ด้านการเรียนภาษา เช่น vocabulary, listening หรือ proficiency (3) เป็นบทความวิจัยที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer-reviewed) และ (4) ตีพิมพ์ในช่วงปี ค.ศ. 2010–2025 ส่วนเกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria) ได้แก่ งานที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ งานที่ไม่ศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ และบทความที่ไม่มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ หลังจากกระบวนการคัดเลือกดังกล่าว ผู้วิจัยได้บทความที่ตรงตามเกณฑ์ทั้งหมดจำนวน 11 เรื่อง ซึ่งนำไปใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนถัดไป โดยกระบวนการทั้งหมดนี้สอดคล้องกับ PRISMA flow diagram ซึ่งแสดงรายละเอียดของจำนวนบทความในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการภายใต้กรอบของการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยจากบทความที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ PRISMA จำนวน 11 เรื่อง ทั้งนี้ การวิเคราะห์มุ่งเน้นการค้นหารูปแบบ แนวโน้ม และความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยหลายขั้นตอน เริ่มจากการอ่านบทความอย่างละเอียด (familiarization) เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา วิจัย และผลการศึกษาของแต่ละงานวิจัย จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเข้ารหัสข้อมูล (coding) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ เช่น ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน (เช่น audiovisual media, social media, gaming, reading) ผลลัพธ์ทางภาษา (เช่น vocabulary knowledge, listening skills, language proficiency) และปัจจัยที่มีอิทธิพล (เช่น motivation, self-efficacy, gender) หลังจากขั้นตอนการ coding ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดหลัก โดยรวมข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าเป็นหมวดหมู่ที่มีความหมาย จากนั้นจึงดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูล (data synthesis) โดยเปรียบเทียบผลการวิจัยจากแต่ละบทความ เพื่อระบุ

ความสอดคล้อง ความแตกต่าง และแนวโน้มโดยรวมของงานวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (comparative analysis) เพื่อพิจารณาความแตกต่างของผลลัพธ์ตามประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมที่มีลักษณะ receptive (เช่น การดูวิดีโอ) และ productive (เช่น การเขียนหรือการสื่อสารออนไลน์) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล (data triangulation) โดยเปรียบเทียบผลการศึกษาในหลายบริบท และพิจารณาความสอดคล้องของข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแตกต่างกัน

ผลการศึกษา

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน (out of school English language learning) สามารถจัดกลุ่มผลการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน (2) ผลของกิจกรรมต่อทักษะภาษา (3) บทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจ และ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

ผลการสังเคราะห์จากงานวิจัยทั้ง 11 เรื่องแสดงให้เห็นว่า ผลการสังเคราะห์พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่ (1) การรับสื่อภาพและเสียง เช่น การดูภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ และวิดีโอออนไลน์ (2) การใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย เช่น การสื่อสารผ่านแชตและแพลตฟอร์มต่างๆ (3) การเล่นเกมออนไลน์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง และ (4) การอ่านในรูปแบบดิจิทัลและสิ่งพิมพ์ โดยกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล เนื่องจากเข้าถึงได้ง่ายและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังพบว่ากิจกรรมในยุคดิจิทัลมีลักษณะเป็นการโต้ตอบและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแตกต่างจากการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมอย่างชัดเจน

4.2 ผลของการเรียนรู้นอกห้องเรียนต่อทักษะทางภาษา ผลการสังเคราะห์พบว่า การเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมีผลเชิงบวกต่อทักษะภาษาในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านคำศัพท์ ซึ่งพบว่าผู้เรียนที่มีการสัมผัสภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนในระดับสูงมีขนาดคลังคำศัพท์มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ และในบางกรณีพบว่าการสัมผัสภาษานอกห้องเรียนมีอิทธิพลต่อความรู้คำศัพท์มากกว่าระยะเวลาการเรียนในห้องเรียน นอกจากนี้ยังพบผลเชิงบวกต่อทักษะการฟัง ความเข้าใจภาษา และความสามารถในการสื่อสารในบริบทจริง โดยกิจกรรมที่มีลักษณะ productive และ interactive มีแนวโน้มส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางภาษาสูงกว่ากิจกรรมที่เป็นเพียงการรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว

4.3 บทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจ ผลการสังเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจทำหน้าที่เป็นตัวแปรตัวกลางระหว่างการสัมผัสภาษานอกห้องเรียนกับผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง, แรงจูงใจภายในและ ความเพลิดเพลิน, โดยพบว่า ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง มีอิทธิพลสูงในการทำนายผลการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ผู้เรียนเลือกเองตามความสนใจช่วยสร้างแรงจูงใจภายในและเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนที่มีแรงจูงใจและความมั่นใจในตนเองสูงสามารถใช้ประโยชน์จากกิจกรรมนอกห้องเรียนได้ดีกว่า ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนส่งผลต่อภาษาทั้งทางตรงและผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาที่เสริมสร้างการเรียนรู้ในระยะยาว

อภิปรายผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. วิเคราะห์ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้ 2. ผลกระทบต่อทักษะภาษา และ 3. และบทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน (out-of-school language learning) โดยพบว่ากิจกรรมบางประเภท เช่น การเล่นเกม ให้ผลลัพธ์ที่ไม่สม่ำเสมอในงานวิจัยก่อนหน้านี้ โดยบางการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวก ขณะที่บางงานไม่พบผลชัดเจน ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่า การจัดหมวดหมู่กิจกรรมยังอาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากิจกรรมประเภทเดียวกันอาจมีความแตกต่างกันในด้านรูปแบบการใช้ภาษา ระดับความซับซ้อน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น เกมบางประเภทอาจเน้นการสื่อสารและการแก้ปัญหา ขณะที่บางประเภทอาจแทบไม่ใช้ภาษาเลย จึงส่งผลให้ผลลัพธ์แตกต่างกัน (Tran and Miralpeix, 2024) โดยในภาพรวมจากการสังเคราะห์งานวิจัยสามารถแบ่งประเภทหลักได้คือ กิจกรรมที่เน้นการรับข้อมูล (receptive) ประกอบด้วย การฟังเพลง การดูภาพยนตร์ และการอ่าน และกิจกรรมประเภทรับข้อมูลและโต้ตอบ (receptive & productive) เช่น การเล่นเกม การสนทนากับเพื่อนหรือชาวต่างชาติ

ในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลกระทบต่อทักษะภาษา ข้อค้นพบสำคัญคือ กิจกรรมนอกห้องเรียนมีผลเชิงบวกชัดเจนต่อการพัฒนาคำศัพท์มากกว่าทักษะเฉพาะด้านอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเรียนรู้คำศัพท์สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายจากการพบเห็นคำซ้ำในบริบทหลากหลาย ซึ่งช่วยเสริมสร้างการจดจำและการเชื่อมโยงความหมายอย่างเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับ Puimège and Peters (2019) ที่ระบุว่าการเผชิญคำศัพท์ซ้ำหลายครั้งในบริบทที่มีความหมายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้คำศัพท์ อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ด้านการฟังหรือความสามารถทางภาษาโดยรวมยังมีความไม่สม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากความแตกต่างของประเภทกิจกรรม ความเข้มข้นของการใช้ภาษา และเครื่องมือวัดผลในแต่ละงานวิจัย

อีกประเด็นสำคัญคือ และบทบาทของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรม โดยผลการวิจัยพบว่า ความมั่นใจและแรงจูงใจมีบทบาทเป็นตัวแปรสำคัญที่เชื่อมโยงกิจกรรมนอกห้องเรียนกับผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เรียนที่มีแรงจูงใจสูงมักเลือกเข้าร่วมกิจกรรมภาษาอย่างต่อเนื่อง กล่าวทดลองใช้ภาษา และพร้อมเผชิญความท้าทายมากกว่า ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่า สอดคล้องกับ Ji et al. (2026) ที่ชี้ว่าปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจเป็นกลไกสำคัญในการเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้นอกห้องเรียน

โดยสามารถอธิบายได้จากมุมมองทางทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคุณภาพของ ข้อมูลรับเข้าที่ผู้เรียนได้รับจากกิจกรรมนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตรงตามแนวคิดของ Krashen (1982) ที่เสนอว่าการเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนได้รับ ข้อมูลรับเข้าในระดับที่สูงกว่าความสามารถปัจจุบันเล็กน้อย ดังนั้นเกมที่มีเนื้อหาภาษาซับซ้อนและต่อเนื่องจึงอาจกระตุ้นการเรียนรู้ได้มากกว่าเกมที่แทบไม่มีการใช้ภาษาเลย นอกจากนี้ Swain (1985) ได้เสนอ Output Hypothesis โดยชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาจะเกิดผลสูงสุดเมื่อผู้เรียนได้ผลิตภาษา ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการผลิตภาษาบังคับให้ผู้เรียนต้องตระหนักถึงช่องว่างทางภาษาของตนเองและพยายามปรับแก้ไข ด้วยเหตุนี้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สื่อสารและแก้ปัญหาเป็นภาษาอังกฤษจึงส่งผลต่อการเรียนรู้มากกว่าเกมที่ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้รับข้อมูลเท่านั้น

โดยสรุป การอภิปรายผลครั้งนี้ชี้ว่า การทำความเข้าใจกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนควรพิจารณาอย่างบูรณาการ ทั้งในมิติด้านพฤติกรรม และมิติด้านจิตวิทยา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการ

เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนทำกิจกรรมมากเพียงใด แต่ขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมนั้นอย่างลึกซึ้งเพียงใดและมีสถานะทางจิตใจพร้อมต่อการเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งจะช่วยอธิบายกลไกการเรียนรู้ภาษาในบริบทนอกห้องเรียนได้ครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับกลไกการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทกิจกรรม ข้อมูลรับเข้า และสถานะทางจิตวิทยา โดยพบว่ากิจกรรมที่มีการโต้ตอบและผลิตภาษาภายใต้สถานะที่ผู้เรียนมีความมั่นใจและแรงจูงใจสูงจะส่งผลต่อการพัฒนาคำศัพท์อย่างมีนัยสำคัญมากกว่าการรับข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการสร้างสมรรถนะการสื่อสารจริงควบคู่ไปกับการบริหารจัดการปัจจัยด้านอารมณ์เพื่อลดกำแพงการเรียนรู้

สรุป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน (out-of-school language learning) จากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี ค.ศ. 2010–2025 โดยวิเคราะห์บทความจำนวน 11 เรื่องอย่างเป็นระบบตามแนวทาง PRISMA ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล โดยผู้เรียนมีการสัมผัสภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมหลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล เช่น การดูวิดีโอ การใช้โซเชียลมีเดีย และการเล่นเกม ซึ่งสะท้อนบทบาทของเทคโนโลยีในฐานะแหล่งข้อมูล ที่สำคัญนอกห้องเรียนในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ พบว่ากิจกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาทักษะภาษา โดยเฉพาะด้านคำศัพท์ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีหลักฐานสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอในงานวิจัย นอกจากนี้กิจกรรมนอกห้องเรียนยังมีบทบาทต่อทักษะการฟังและความสามารถทางภาษาโดยรวม อย่างไรก็ตาม ผลของกิจกรรมต่อทักษะบางด้านยังมีความไม่สม่ำเสมอ ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างของประเภทกิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วม และวิธีการวัดผลในแต่ละงานวิจัย อีกทั้งยังพบว่า กิจกรรมที่มีลักษณะที่มีการโต้ตอบมีแนวโน้มส่งผลต่อการเรียนรู้มากกว่ากิจกรรมแบบรับเข้าเพียงอย่างเดียว ซึ่งชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของการมีส่วนร่วมมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปริมาณของการสัมผัสภาษา นอกจากนี้ ผลการศึกษายังเน้นถึงบทบาทสำคัญของปัจจัยด้านอารมณ์และแรงจูงใจ สุดท้ายแล้วประสิทธิภาพของการเรียนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนขึ้นอยู่กับทั้งลักษณะของกิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้เรียน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากรอบแนวคิดและแนวทางการวิจัยที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรส่งเสริมให้ทำการวิจัยต่อยอดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกห้องเรียนที่มีลักษณะ "เชิงรุก" (Active Engagement) ให้แก่ผู้เรียน เช่น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นการสื่อสารจริง ควรบูรณาการแนวทางการอ่าน/ฟังแบบกว้างขวาง (Extensive Reading/Listening) เข้ากับกิจกรรมนอกห้องเรียน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

เอกสารอ้างอิง

- Coles, J. A., & Kingsley, M. (2021). Blackness as intervention: Black English outer spaces and the rupturing of antiblackness and in English education. *English Teaching: Practice & Critique*, 20(4), 454–484. <https://doi.org/10.1108/ETPC-10-2020-0135>
- De Wilde, V. (2024). Research methods for investigating young learners' engagement with foreign languages outside of school. *Research Methods in Applied Linguistics*, 3, 100159. <https://doi.org/10.1016/j.rmal.2024.100159>
- Guo, X., & Lee, J. S. (2023). A systematic review of Informal Digital Learning of English: An ecological systems theory perspective. *System*, 117, 103097. <https://doi.org/10.1016/j.system.2023.103097>
- Ji, S., Zou, L., & Li, K. (2026). Understanding the impact of out-of-school English exposure on self-perceived listening gains: An insight into the activation mechanism. *Acta Psychologica*, 263, 106310. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2026.106310>
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press.
- Lai, C., Zhu, W., & Gong, G. (2015). Understanding the quality of out-of-class English learning. *TESOL Quarterly*, 49(2), 278–308. <https://doi.org/10.1002/tesq.171>
- Liu, G. L., Soyoo, A., Lee, J. S., & Zhang, L. J. (2025). Informal Digital Learning of English in Asian English as a Foreign Language contexts: A thematic review. *RELC Journal*, 1–8.
- Papen, U., & Tusting, K. (2020). Using ethnography and 'real literacies' to develop a curriculum for English literacy teaching for young deaf adults in India. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 50(8), 1140–1158. <https://doi.org/10.1080/03057925.2019.1585756>
- Peters, E., Noreillie, A.-S., Heylen, K., Bulte, B., & Desmet, P. (2019). The impact of instruction and out-of-school exposure to foreign language input on learners' vocabulary knowledge in two languages. *Language Learning*, 69(3), 747–782. <https://doi.org/10.1111/lang.12351>
- Puimège, E., & Peters, E. (2019). Learners' English vocabulary knowledge prior to formal instruction: The role of learner-related and word-related variables. *Language Learning*, 69(4), 943–977. <https://doi.org/10.1111/lang.12364>

- Swain, M. (1985). Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. In S. Gass & C. Madden (Eds.), *Input in second language acquisition* (pp. 235–253). Newbury House.
- Tran, L., & Miralpeix, I. (2024). Out-of-school exposure to English in EFL teenage learners: Is it related to academic performance? *Education Sciences*, 14(4), 393. <https://doi.org/10.3390/educsci14040393>
- Tribushinina, E., & Boz, B. (2025). The effects of heritage multilingualism on foreign language learning: A comparison of children with typical language development and developmental language disorder. *Frontiers in Psychology*, 15, 1521340. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1521340>
- Tribushinina, E., & Mackaaij, M. (2023). Bilingual advantages in foreign language learning: Evidence from primary-school pupils with developmental language disorder. *Frontiers in Education*, 8, 1264120. <https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1264120>
- Uzunboylu, H. (2019). Assessment of student scores based on specific variables in the web-assisted English grammar exercises. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 11(3), 205–219.
- Wolanin, A. (2025). In the webs of the Internet: Generation Z and their informal exposure to English. *Neofilolog*, 64(2), 325–345. <https://doi.org/10.14746/n.2025.64.2.7>